

Primaria
Música 5
Programación

Unidade 2

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

A música, a escena

Descrición da unidade

Unha vez presentada a música como a máis especial das artes, imos considerala asociada ás outras artes nas seguintes unidades. Nesta unidade, música e escena mostran a fascinación coa que lograron reunir, desde antigo, a todo tipo de público, do máis culto ao máis popular; pero sempre, convocados pola mesma paixón: a que xorde de combinar o poder da música, a palabra e o teatro. Sumado o potencial das tres, o resultado é espectacular.

Temporalización:

Novembro   Decembro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Discriminar auditivamente os tipos de voces dunha ópera.
- Practicar os recursos expresivos da voz.
- Entender a definición musical de melodía.
- Integrar a achega individual e respectar a dos compañeiros nas actividades de conxunto instrumental.
- Recoñecer auditivamente a regularidade dos acentos en diferentes ritmos e melodías.
- Distinguir o tipo de ritmo e o compás de diversas obras musicais.
- Distinguir as calidades do son en distintos contextos.
- Interpretar unha partitura de grafías non convencionais utilizando sons vocais e bucais.
- Analizar o potencial expresivo que posúe a música ligada a outras artes.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis
ESCOITA	O oído <ul style="list-style-type: none"> A ópera: elementos que a integran e tipos de voces. Audición: “Coro de escravos hebreos”, <i>Nabucco</i> (Verdi) Calidades do son: o timbre. 	1. Distinguir auditivamente polo seu timbre característico os tipos de voces dunha ópera.	1.1. Discrimina polo timbre de voz os tipos máis habituais de voces nunha ópera. 1.2. Relaciona e une cada timbre de voz cun personaxe d’ <i>Os tres alpinos</i> .
	Música, cultura e sociedade <ul style="list-style-type: none"> A ópera. Giuseppe Verdi. Músicas doutras culturas: <i>The water is wide</i> (popular de Inglaterra). 	2. Coñecer as distintas funcións dos integrantes do elenco na montaxe e representación da parte musical dunha ópera. 3. Valorar a achega da música, a literatura e o teatro na creación dunha ópera. 4. Coñecer e valorar a importancia do legado cultural que achegan as manifestacións musicais doutros países.	2.1. Coñece as funcións que desempeña cada integrante do elenco artístico dunha ópera na parte musical. 3.1. Valora a achega das diversas artes que concorren para a creación dunha ópera; principalmente: música, literatura e teatro. 4.1. Interésase por descubrir obras musicais doutros países e utilízalas como marco de referencia para as creacións propias.
INTERPRETACIÓN MUSICAL	A voz <ul style="list-style-type: none"> Cancións: <ul style="list-style-type: none"> <i>Os tres alpinos</i>. <i>Toquen os instrumentos</i>. <i>The water is wide</i> A ópera: <i>Vai pensiero</i>, Verdi. 	5. Participar activamente das actividades de entoación valorando os recursos expresivos da voz. 6. Aprender e participar con acompañamento de prosodias e co canto na interpretación dun vilancico tradicional galego e dunha canción inglesa.	5.1. Participa por medio do canto na representación d’ <i>Os tres alpinos</i> e na canción inglesa <i>The water is wide</i> 5.2. Practica os recursos expresivos da voz. 6.1. Utiliza correctamente a prosodia da linguaxe como elemento expresivo para o acompañamento do vilancico.
	Os instrumentos	7. Respetar a achega dos	7.1. Respeta os

	<ul style="list-style-type: none"> • Acompañamento con percusión: <i>Os tres alpinos</i>. • Acompañamento de láminas con bordóns: <i>De arte en arte</i>. • Frauta: <i>Neve na miña ventá</i> (RE). 	<p>compañeiros nas actividades de conxunto instrumental</p> <p>8. Coñecer a posición na frauta do RE' (agudo)</p> <p>9. Aprender e practicar os bordóns máis usuais.</p>	<p>compañeiros nas actividades de conxunto instrumental.</p> <p>8.1. Coñece e interpreta o RE' na frauta correctamente no contexto dunha peza musical.</p> <p>9.1. Identifica con soltura cada un dos diferentes tipos de bordóns máis usuais no acompañamento de láminas.</p>
	<p>Linguaxe musical</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os intervalos: definición e tipos. • O bordón. Bordóns de RE dórico. 	<p>10. Saber definir o que é un intervalo.</p> <p>11. Distinguir un intervalo ascendente ou descendente e coñecer o nome dos intervalos pola distancia que separan ás notas.</p>	<p>10.1. Define correctamente o que é un intervalo.</p> <p>11.1. Distingue na teoría e na práctica un intervalo ascendente dun descendente.</p> <p>11.2. Nomea correctamente os intervalos tendo en conta a distancia que separa a dúas notas.</p>
MOVIMENTO E DANZA	<p>O corpo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escenificación d'Os tres alpinos. 	<p>12. Participar na representación da parodia dunha ópera: <i>Os tres alpinos</i>.</p>	<p>12.1. Participa na representación da parodia operística <i>Os tres alpinos</i>.</p> <p>12.2. Participa na actividade asumindo de forma responsable o papel que se lle asigne a cada un na repartición.</p>

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar, buscaremos evidencias dos alumnos que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Discrimina polo timbre de voz os tipos máis habituais de voces nunha ópera. 1.2. Relaciona e une cada timbre de voz cun personaxe d'Os tres alpinos.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de discriminación auditiva dos distintos timbres de voz nunha ópera do LA.
2.1. Coñece as funcións que desempeña cada integrante do elenco artístico dunha ópera na parte musical.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade de relacionar cada integrante dunha ópera coa función que desempeña no LA. • Fichas de reforzo e de ampliación sobre as voces nunha ópera dos RF.
3.1. Valora a achega das diversas artes que concorren para a creación dunha ópera; principalmente: música, literatura e teatro.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades para detectar ideas previas acerca dos elementos da ópera suxeridas na PD.
4.1. Interésase por descubrir obras musicais doutros países e utilízalas como marco de referencia para as creacións propias.	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefa do final da unidade do LA. • Actividades para traballar a tarefa do final da unidade dos RF.
5.1. Participa por medio do canto na representación d'Os tres alpinos e na canción inglesa <i>The water is wide</i> . 5.2. Practica os recursos expresivos da voz.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de entoación expresiva do LA. • Exercicios para practicar os recursos expresivos da voz propostos na PD.
6.1. Utiliza correctamente a prosodia da linguaxe como elemento expresivo para o acompañamento do vilancico.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de entoación de prosodias para o acompañamento de cancións do LA.
7.1. Respecta os compañeiros nas actividades de conxunto instrumental.	<ul style="list-style-type: none"> • Actitude de respecto na realización de actividades de interpretación grupal do LA.
8.1. Coñece e interpreta o RE' na fruta correctamente no contexto dunha peza musical.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretación adecuada das melodías de fruta do LA.
9.1. Identifica con soltura cada un dos diferentes tipos de bordóns máis	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de identificación auditiva de bordóns do LA.

usuais no acompañamento de láminas.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de creación de bordóns para acompañamentos suxeridas na PD.
10.1. Define correctamente o que é un intervalo.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades relacionadas co concepto de intervalo do LA.
11.1. Distingue na teoría e na práctica un intervalo ascendente dun descendente. 11.2. Nomea correctamente os intervalos tendo en conta a distancia que separa a dúas notas.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de completar e nomear intervalos do LA e actividades dos RF.
12.1. Participa na representación da parodia operística <i>Os tres alpinos</i> . 12.2. Participa na actividade asumindo de forma responsable o papel que se lle asigne a cada un na repartición.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de interpretación grupal do LA. • Actitude respectuosa na realización de actividades de interpretación grupal do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos.	Entende o enunciado dos exercicios sen necesidade de axuda.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor.	Pon atención ás explicacións e respecta a quenda de intervención nas actividades de grupo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.	Escoita con actitude atenta e respectuosa os sons do ámbito.
	Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.	Percibe a relación do maior ou menor número de unidades na formación de grupos atendendo ao seu tamaño.
<i>Competencia dixital.</i>	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Utiliza o encerado dixital e Internet, tanto para realizar actividades coma para buscar información sobre os contidos da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Segue os pasos establecidos na realización das actividades.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente.	Observa con atención para adquirir información relevante e suficiente que o leve a tomar decisións propias.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.	É respectuoso cos distintos ritmos de aprendizaxe nos traballos en grupo.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos	Participa e compórtase con responsabilidade nas actividades de grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Demostra interese, constancia e iniciativa na creación de actividades artísticas
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Coñece e valora as manifestacións musicais de distintas culturas.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Canta e interpreta con instrumentos de forma expresiva.

6. TAREFAS

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: O oído

- Escoitamos un fragmento musical do A: “Coro de escravos hebreos”, *Nabucco*, Verdi.
- Recoñecemos o timbre das voces que interveñen nunha ópera.
- Realizamos actividades de discriminación auditiva do LA referentes ao timbre.
- Escoitamos fragmentos musicais do LA para percibir os tipos de bordóns.
- Discriminamos auditivamente intervalos ascendentes e descendentes.

Tarefa 2: Música, cultura e sociedade

- Entendemos que é unha ópera e cales son as súas características.
- Coñecemos no LA datos biográficos sobre o compositor Giuseppe Verdi e ofrecemos información complementaria sobre a súa obra a partir das suxestións metodolóxicas da PD.
- Realizamos a tarefa do LA e actividades para traballar a tarefa do final da unidade dos RF.
- Coñecemos a música doutras culturas mediante a canción do A *The water is wide* (popular de Inglaterra).

Tarefa 3: A voz

- Entoamos as cancións do LA practicando diferentes recursos expresivos da voz.
- Lemos coa entoación adecuada o relato sobre Verdi do LA.
- Facilitamos a aprendizaxe das cancións mediante os karaokes presentes no LD.

Tarefa 4: Os instrumentos

- Interpretamos e acompañamos coa frauta e cos instrumentos da aula as partituras propostas no LA.
- Practicamos con láminas as diferentes formas de bordón nas actividades do LA e na PD.
- Creamos acompañamentos rítmicos con instrumentos de percusión segundo as actividades propostas na PD.

Tarefa 5: Linguaxe musical

- Aprendemos o concepto de intervalo a partir da explicación do LA e coas suxestións metodolóxicas da PD.
- Completamos os intervalos propostos a partir dunha nota dada mediante as actividades do LA e as dos RF.
- Explicamos o concepto de bordón e practicamos coas actividades do aos seus diferentes formas.

Tarefa 6: O corpo

- Traballamos a posta en escena d’*Os tres alpinos* presente no LA.
- Creamos novas coreografías coas suxestións metodolóxicas da PD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

Comezar o estudo dos contidos novos da unidade partindo das ideas previas. Empregar o xogo dramático, como canalizador da expresión, para estimular a participación no teatro musical. Aproveitar a prosodia e a percusión corporal como base para a interpretación de ritmos de certa complexidade no acompañamento de cancións. Facilitar a integración de todos os alumnos no gran grupo para propiciar a desinhibición e a creatividade.

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Detección de ideas previas acerca dos conceptos da unidade.
- Predisposición á escoita atenta das audicións propostas.
- Utilización do xogo como base da expresión musical.
- Exposición do profesor.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Música:

- Recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades para traballar a tarefa, actividades de reforzo e ampliación e o rexistro de avaliación.
- Equipo de música con lector de CD audio e os CD audios da proposta didáctica.
- Os murais que acompañan a proposta didáctica: fruta doce (I), linguaxe musical, instrumentos da aula.
- A fruta doce, instrumentos de percusión e de láminas.
- Pezas de vestir, panos, etc., para disfrazarse e preparar a dramatización d' *Os tres alpinos*.

Recursos dixitais

- Libro dixital: Os alumnos poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- CD que acompaña a proposta didáctica, cos recursos fotocopiáveis.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?

- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?